

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

NOVICE MREŽE NVO ZA ZDRAVJE IN OSTALE NOVICE

[November – mesec ozaveščanja o pljučnem raku](#)

Novembra smo obeležili **mesec ozaveščanja o pljučnem raku**. Pljučni rak je **vodilni vzrok smrti zaradi raka** pri moških in ženskah. Za pljučnim rakom vsako leto umre več ljudi kot za rakom debelega črevesa, dojke in prostate skupaj. Kajenje cigaret je največji dejavnik tveganja za nastanek pljučnega raka, pri čemer strokovnjaki ocenjujejo, da je več kot 80 % vseh primerov posledica rabe tobaka. Na žalost je približno 70 % primerov pljučnega raka diagnosticiranih v napredujoči fazi, ko je stopnja preživetja nizka.

[Pričetek zbiranja podpisov za Evropsko državljansko pobudo](#)

V mesecu januarju 2023 se bodo začeli zbirati podpisi za **Evropsko državljansko pobudo »Za okolje brez tobaka in prvo evropsko generacijo brez tobaka do leta 2030«**. Cilj pobude je doseči, da Evropska komisija predlaga zakonodajo, s katero bi mlade zaščitili pred zasvojenostjo s kajenjem in ukrepali proti škodi, ki jo kajenje povzroča okolju. Za doseg cilja je potrebno zbrati 1.000.000 podpisov iz 27 držav članic EU v roku enega leta ter v petih državah članicah doseči najnižji prag podpisov. Za Slovenijo to število znaša 5.640 podpisov.

Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrollo je med organizatorji pobude ter je koordinator za Slovenijo. Nacionalni načrt za zbiranje podpisov bo SZOTK izvajala skupaj z Mladinsko zvezo Brez izgovora Slovenija.

[Gostovanje v informativni oddaji Panorama](#)

Mihaela Lovše, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrollo, je bila gostja v **informativni oddaji Panorama**, kjer je potekal pogovor o **škodljivosti elektronskih cigaret** – predvsem za mlade, ter o izpolnitvi ciljev trajnostnega razvoja. Oddaja, ki je bila predvajana 8. decembra 2022, si lahko ogledate na tej [povezavi](#). Vključevala je tudi prispevek z [»novinarskega zajtrka«](#), ki je potekal 21. novembra 2022 v Ljubljani.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Izdaja brošure *Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom – Priporočila pri zdravljenju bolnikov s srčno-žilnimi boleznimi*](#)

Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo je v mesecu novembru 2022 izdala **slovenski prevod brošure *Smernice za zdravljenje zasvojenosti z nikotinom – Priporočila pri zdravljenju bolnikov s srčno-žilnimi boleznimi*** (viri: brošura TOB.g (2017) in brošura ENSP (2021), <http://elearning-ensp.org>). Brošura je izšla v okviru programa »Zmanjševanje rabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ter alkohola med prebivalci RS«, ki ga podpira Ministrstvo za zdravje RS. Evropski model dobre prakse bo predstavljen ob Dnevu brez cigarete v mesecu januarju 2023 na spletni delavnici.

[Kampanja PrEvCan](#)

Kampanja Cancer Prevention Across Europe – PrEvCan (*Preprečevanje raka po Evropi*) je v mesecu **novembru** opozarjala na tveganja, ki jih prinaša **pasivno kajenje**, v mesecu **decembru** pa na pomembnost **vzdrževanja zdrave telesne teže**. Cilj enoletne kampanje, ki jo vodi Evropsko združenje onkoloških medicinskih sester (European Oncology Nursing Society – EONS) je **zmanjšanje bremena raka**. Organizacije, ki sodelujejo v kampanji (med njimi tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo), vsak mesec opozarjajo na drug vidik bremena raka. Vseh sodelujočih organizacij je čez 50.

[Seznam krvodajalskih akcij v mesecu DECEMBRU najdete tukaj.](#)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

ZANIMIVE NOVICE S PODROČJA ZDRAVJA IN OKOLJA PO SVETU

[Belgija bo v gostinstvu prepovedala avtomate za prodajo tobačnih izdelkov](#)

Belgijska vlada bo kmalu **prepovedala vse avtomate za prodajo tobačnih izdelkov v barih in restavracijah**, ne pa tudi v supermarketih, ki so izvzeti. Vlada je podprla predlog zakona ministra za zdravje Franka Vandenbrouckea o popolni prepovedi avtomatov za prodajo tobačnih izdelkov v gostinstvu. Zvezna poslanka krščansko-demokratske stranke CD&V Els Van Hoof, ki je leta 2016 utrla pot s podobnim predlogom zakona, je poudarila, da bi morala prepoved otežiti dostop do cigaret še posebej mladostnikom.

Prepoved ne bo začela veljati takoj, saj industrija potrebuje čas, da najprej odstrani prodajne avtomate. Dokončen termin še ni določen. S to odločitvijo bo Belgija med drugim sledila zgledu Nizozemske, kjer od 1. januarja 2022 velja prepoved avtomatov za prodajo cigaret v gostinstvu.

[Nova Zelandija je sprejela zakon o prepovedi prodaje cigaret za prihodnje generacije](#)

V mesecu decembru 2022 je Nova Zelandija sprejela zakon, s katerim bo uvedeno **vztrajno višanje dovoljene starosti za nakup cigaret**. Po novi zakonodaji nihče rojen 1. januarja 2009 ali pozneje, ne bo nikdar mogel kupiti cigaret. Nova Zelandija je postala prva država na svetu s takšno zakonodajo, ki bo stopila v veljavo v letu 2023.

Nov zakon bo spremljala tudi vrsta drugih ukrepov, zaradi katerih bo kajenje manj dostopno. Med drugim bodo močno **znižali dovoljene količine nikotina v tobačnih izdelkih**, le-ti pa bodo na prodajo samo v **specializiranih trgovinah s tobakom**, in ne v supermarketih in drugih trgovinah. Prav tako se bo število trgovin, v katerih je zakonito dovoljeno prodajati cigarete, zmanjšalo na desetino obstoječe ravni: s 6.000 na samo 600 po vsej državi. Z naštetimi strogimi ukrepi in zakonodajo skuša Nova Zelandija doseči cilj, da do leta 2025 postane »država brez kajenja«.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Švedska je dosegla najnižjo stopnjo kajenja v Evropi in je na dobri poti, da uradno postane država brez tobačnega dima](#)

Švedske oblasti so uradno potrdile, da je trenutna stopnja kajenja na Švedskem padla na 5,6 %. S tem je Švedska postala **edina evropska država, ki je blizu doseganju cilja brez kajenja do leta 2040**, ki ga je zastavila Evropska unija. Le-ta opredeljuje »državo brez kajenja« kot državo, v kateri kadi manj kot 5 % prebivalstva.

Stopnja kajenja na Švedskem se je od osemdesetih let prejšnjega stoletja znižala s 35 % na manj kot 6 %. Takšnega podviga še ni ponovila nobena druga država na svetu. Naslednja najnižja stopnja kajenja v Evropi je dvakrat višja od Švedske, pri čemer je povprečje EU nekje okoli 23 %, štirikrat višje kot na Švedskem. Rezultat tega je, da ima Švedska **najnižjo stopnjo umrljivosti zaradi tobaka v Evropi**.

WEBINARJI, KONFERENCE IN OSTALI DOGODKI

[Regional Workshop on Tobacco Taxation & SFP Coalition Meeting – 15. in 16. 11. 2022](#)

V mesecu novembru 2022 je v Bruslju potekala delavnica na temo trošarin na tobak in koalicijsko srečanje članov organizacije **Smoke Free Partnership** (SFP). Obeh dogodkov se je udeležil tudi predstavnik SZOTK, ki je redna članica SFP. Namen srečanja je bil izobraževanje in spoznavanje trenutnega stanja tobačne kontrole v posamezni državi predstavnikov, izmenjavo mnenj, določanje novih planov za izboljšanje stanja in informiranje o dosedanjih ter prihodnjih pobudah SFP, s podporo svojih mednarodnih partnerjev za spremembo Direktive 2011/64/EU.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[Zoom konferenca na temo mobilne aplikacije ŠUR – 28. 11. 2022](#)

28. novembra 2022, ob mesecu preventive zasvojenosti, smo organizirali Zoom konferenco na temo **mobilne aplikacije ŠUR (Šola, ulica, razvoj)**. Aplikacijo ŠUR smo razvili z namenom pomoči mladim in mlajšim odraslim na **področju zmanjšanja rabe psihoaktivnih snovi (tobaka in alkohola), v povezavi z zdravo prehrano in gibanjem ter samopodobe**. Uporabniki aplikacije lahko postavijo anonimno vprašanje s področja vseh naštetih tem in strokovnjaki jim odgovarjajo.

Med predavatelji so bili:

- Neža Polh, Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo
- Helena Koprivnikar, Nacionalni inštitut za javno zdravje
- Polonca Teršek, Družinska svetovalnica Dotik, CSD Celje
- Matej Košir, Inštitut Utrip
- Tina Krautberger, Mladinska mreža MaMa
- Miloš Židanik, Psihiatrična bolnišnica Ormož
- Anton Kalin, Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo
- Peter Bezec, Center za zdravje in razvoj Murska Sobota

Med udeleženci konference so bili tudi predstavniki Ministrstva za zdravje, šolstva in mladih. vsem predavateljem ter udeležencem konference se lepo zahvaljujemo, bralce pa vabimo k preizkusu aplikacije na <https://sur.zadihaj.si>. Aplikacija je na voljo za prenos na operacijski sistem Android, deluje pa tudi na brskalnikih Mozilla Firefox in Google Chrome.

[2. nacionalna konferenca “Zdrava povezava – Združujemo moči za zdravje ljudi!” – 5. 12. 2022](#)

5. 12. 2022 smo se na Brdu pri Kranju udeležili **2. nacionalne konference “Zdrava povezava – Združujemo moči za zdravje ljudi!”**, ki jo je organiziralo Ministrstvo za zdravje. Konferenca je bila namenjena širši javnosti ter deležnikom s področja javnega zdravja, katerim so bili predstavljeni sofinancirani programi in primeri dobrih praks. Nevladne organizacije, med njimi tudi Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, so predstavile dosežke programov, ki jih je Ministrstvo za zdravje sofinanciralo z javnim razpisom v letih 2019-2022.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

[XXX. seminar "In memoriam dr. Dušana Reje" – 8. 12. 2022](#)

8. 12. je potekal že 30. seminar »In memoriam dr. Dušana Reje«, ki so ga soorganizirali Zveza slovenskih društev za boj proti raku, Onkološki inštitut Ljubljana in Nacionalni inštitut za javno zdravje. Letošnji seminar je potekal pod naslovom »**Zdravstvena pismenost – pomen pri zgodnjem odkrivanju in preventivi raka**«. Dogodek je bil namenjen tako zdravnikom in drugim zdravstvenim delavcem, študentom medicine ter profesorjem zdravstvene vzgoje kot preostali zainteresirani javnosti.

NAPOVEDNIK DOGODKOV

[European Conference on Tobacco or Health – 26.–28. april 2023](#)

V mesecu aprilu 2023 bo v Madridu potekala European Conference on Tobacco or Health (*Evropska konferenca o tobaku ali zdravju*). Konferenco vsaka tri leta organizira Association of European Cancer League (*Združenje evropske lige proti raku*). Konferenca je mednarodno priznana kot **glavni evropski forum zagovornikov nadzora nad tobakom**. Vsake konference se udeležijo najpomembnejši oblikovalci politik, znanstveniki, raziskovalci, zagovorniki, zdravstveni delavci kot tudi vsi drugi, ki so močno zavezani boju proti tobaku.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Program sofinancirajo Ministrstvo za zdravje RS, FIHO in MOM

RAZPISI NA PODROČJU ZDRAVJA IN OKOLJA

[JournalismFund.eu: Razpis za sofinanciranje čezmejnih raziskovalno novinarskih projektov o okoljskih vprašanjih](#)

Razpisuje: JournalismFund.eu

Vrednost razpisa: 700.000 EUR

Rok prijave: 12. 1. 2023

[Obzorje Evropa: Vzpostavitev in podpora EOSC okolja na način, da bodo odprti podatki objavljeni glede na FAIR načelo, za leto 2023](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 69.000.000 EUR

Rok prijave: 9. 3. 2023

[Obzorje Evropa: Nove tehnologije in rešitve za zmanjšanje okoljskega in podnebne odtisa RI](#)

Razpisuje: Evropska komisija

Vrednost razpisa: 25.000.000 EUR

Rok prijave: 9. 3. 2023